

Examen VSBO TKL

2018

tijdvak 1
maandag 21 mei
07.30 - 10.00 uur

Mens en Maatschappij

Naam kandidaat _____ Kandidaatnummer _____

Beantwoord alle vragen in dit opgavenboekje.

Dit examen bestaat uit 46 vragen.

Voor dit examen zijn maximaal 51 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Meerkeuzevragen

- Omcirkel het goede antwoord (voorbeeld 1).
- Geef verbeteringen aan volgens voorbeeld 2 of 3.

- (1) A
 ⓑ
 C
 D
- (2) A
 ⓧ
 ⓐ
 C
 D
- (3) B A
 ⓧ
 ⓧ
 ⓧ
 D

Mens en werk

- 2p 1 Jimmy werkt als pizzabezorger bij 'The best Pizza'. Jimmy heeft samen met zijn werkgever een arbeidsovereenkomst getekend.
→ Noem twee punten die in een arbeidsovereenkomst staan.

1

2

- 1p 2 Charles is een goede klant van kapper Vincent.
Charles werkt voor een groot ICT-bedrijf. Vincent en Charles voeren niet hetzelfde werk uit, maar zijn wel werkzaam in dezelfde sector.
Vincent en Charles zijn beiden werkzaam in de
- A primaire sector.
 - B secundaire sector.
 - C tertiaire sector.
 - D quataire sector.

- 1p **3** Vera heeft een baan gekregen als gids. Dagelijks moet ze groepen toeristen uit verschillende landen informatie geven over verschillende bezienswaardigheden in Parijs (Frankrijk).
→ Wat moet Vera kunnen, om haar werk met deze verschillende groepen uit te kunnen voeren?

.....

Het bedrijf Sunny-Export houdt elke drie maanden een personeelsvergadering. Tijdens deze vergadering presenteren de hoofden van de verschillende afdelingen hun cijfers aan de directeur. Er worden ook afspraken gemaakt zodat het bedrijf succesvol blijft.

- 1p **4** Deze vergaderingen zijn een voorbeeld van de
A formele verhoudingen binnen het bedrijf.
B persoonlijke verhoudingen binnen het bedrijf.
C sociale verhoudingen binnen het bedrijf.

- 1p **5** Op Dunn Island heeft de familie Dunn al enkele eeuwen alle macht in handen. De grondrechten worden niet gerespecteerd en de bevolking moet precies doen wat de familie zegt.
 → Welke leiderschapsstijl heeft de familie Dunn?

.....

- 1p **6** Structurele werkloosheid is een groot probleem in de economie. Waarom is de structurele werkloosheid een groot probleem voor de economie?
- A** Omdat het aantal banen dan door de economie wordt bepaald.
 - B** Omdat het aantal banen dan fors zal toenemen.
 - C** Omdat veel banen dan alleen in een bepaalde periode zullen voorkomen.
 - D** Omdat veel banen dan voorgoed zullen verdwijnen.

Familiebedrijf Alsiya maakt al jaren verschillende soorten meubels met de hand.

Het bedrijf heeft na 10 jaar, eindelijk de beslissing genomen om een aantal machines en computers in te voeren.

- 1p 7 Welk gevolg kan dit hebben voor het werk in familiebedrijf Alsiya?
- A Het werk in het bedrijf zal sneller gedaan kunnen worden.
 - B Het werk kan thuis gedaan worden.
 - C Het werk zal gedaan worden door ongeschoolde arbeidskrachten.

Dit is Elsa. Ze heeft jarenlang als secretaresse gewerkt. Nu is ze al 6 maanden werkloos. Ze vindt dat de overheid met maatregelen moet komen zodat vrouwen sneller worden aangenomen.

- 1p 8 Noem een maatregel die de overheid kan nemen zodat bedrijven vrouwen sneller zullen aannemen.

.....

.....

- 1p 9 Flexwerkers hebben minder goede arbeidsvoorwaarden dan vaste werknemers. Ze kunnen bijvoorbeeld vaak geen pensioen opbouwen.
→ Noem een ander mogelijk nadeel voor flexwerkers?

.....

.....

- 1p 10 Jaarlijks wordt ons eiland door steeds meer cruisetoeristen bezocht. Deze toeristen zijn maar voor een deel van de dag op ons eiland maar willen toch bepaalde activiteiten ondernemen.
→ Geef een voorbeeld van een culturele activiteit waar een cruisetoerist aan kan deelnemen.

.....

.....

Marelva: "Door omscholing krijg je vorming en training in je eigen beroep. Je vergroot dan je kansen op de arbeidsmarkt."

John: "Nee, dat klopt niet. Juist als je van beroep wil veranderen, moet je jezelf omscholen."

- 1p 11 Marelva en John hebben het over bijscholing en omscholing: Wie heeft gelijk over wat er gezegd wordt?
- A Alleen Marelva heeft gelijk.
 - B Alleen John heeft gelijk.
 - C John en Marelva hebben beiden gelijk.
 - D John en Marelva hebben beiden ongelijk.

1p 12 Eind 2017 is de Tula-pier geopend. Door deze pier zullen per dag meer cruiseschepen Curaçao kunnen aandoen. Vanaf het moment dat de bouw gestart is heeft de Tula-pier een bijdrage geleverd aan de economie van Curaçao.

Op welke manier leverde de bouw van de Tula-pier een bijdrage aan de economie van Curaçao?

- A de criminaliteit is gedaald
- B er wordt meer valuta naar het buitenland geëxporteerd
- C er wordt meer werkgelegenheid gecreëerd
- D er is een toename van het aantal verblijfstoeristen

Wij zijn afgestudeerd in het toerisme en zijn nu op zoek naar een passende baan!

2p 13 In de toeristenindustrie zijn er verschillende soorten beroepen. Sommige beroepen brengen je direct in contact met de toerist, maar er zijn ook beroepen waar je de toerist helemaal niet ziet.
→ Over welke twee vormen van werkgelegenheid in het toerisme wordt in de bovenstaande tekst gesproken?

1

2

- 1p 14 Minder airlift betekent minder toeristen waardoor er een daling van het aantal arbeidsplaatsen plaatsvindt in het toerisme. De arbeidsplaatsen die hierdoor verloren dreigen te gaan zijn meestal afkomstig uit de
- A primaire sector.
 - B secundaire sector.
 - C tertiaire sector.
 - D quataire sector.

De directeur vindt het leuk om te weten wat zijn personeel denkt over bepaalde zaken. Hij plaatst daarom een ideeënbus. De directeur zal echter geen gebruik maken van deze ideeën. De directeur houdt niet van veranderingen.

- 1p 15 Wat voor soort leider zal geen gebruikmaken van bovenstaande ideeënbus?
- A een autoritaire leider
 - B een democratische leider
 - C een raadplegende leider
 - D een vooruitstrevende leider

Verschillende supermarkten op ons eiland hebben scholieren in dienst. Op deze manier kunnen vrouwen, laaggeschoolden en allochtonen die op zoek zijn naar werk geen werk vinden.

- 1p 16 Noem een mogelijke reden waarom supermarkten liever scholieren in dienst nemen.

.....

.....

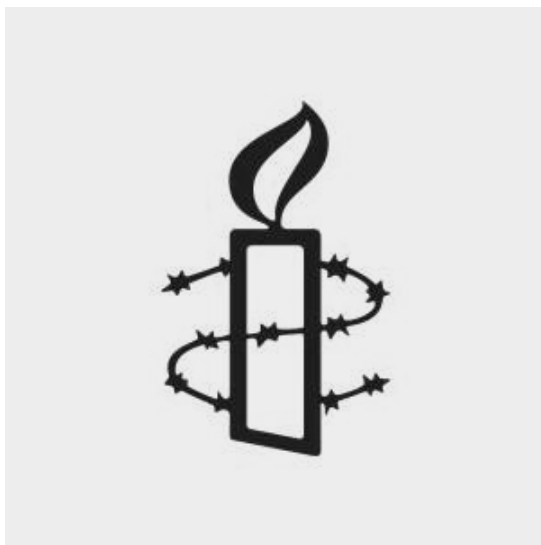
Rechten en plichten

- 1p 17 Elke parlementariër heeft het Recht van Initiatief. Wat houdt het Recht van Initiatief in?
Dat elke parlementariër
- A met tussenkomst van zijn politieke partij een wetsvoorstel kan indienen.
 - B na het behalen van een meerderheid van de stemmen een wetsvoorstel kan indienen.
 - C na overleg met een bepaalde minister een wetsvoorstel kan indienen.
 - D zonder tussenkomst van andere mensen een wetsvoorstel kan indienen.

- 1p 18 Noem een taak van de gevolmachtigde minister van Curaçao.

.....

.....

- 1p 19 Amnesty International is een voorbeeld van een pressiegroep die ook op Curaçao een afdeling heeft.
→ Noem een taak van Amnesty International.

.....

.....

In 2017 heeft de toenmalige regering geprobeerd de verkiezingen van 28 april 2017 te stoppen.
Dit was echter niet mogelijk.

- 1p 20 Op basis van welk grondrecht kan een regering in een democratisch land de verkiezingen niet zomaar stoppen?

.....

- 1p 21 De staatkundige positie van Bonaire is in 2010 veranderd.
Wat is in de staatkundige positie van Bonaire veranderd na 2010?

- A Bonaire behoort na 2010 tot “Caribisch Nederland”.
- B Bonaire heeft 2010 de “waarborgfunctie” toegepast.
- C Bonaire kreeg na 2010 “Status Aparte”.
- D Bonaire kreeg na 2010 het “zelfbeschikkingsrecht”.

- 1p 22 Op Curaçao wordt de regering altijd gevormd door middel van een coalitie. Dat is een samenwerking van ministers van twee of meer politieke partijen.
→ Leg uit waarom de regering altijd op deze manier wordt gevormd.

.....

.....

De PAR werd bij de verkiezingen van 2017 de grootste partij op Curaçao. Uit blijdschap hierover maakte een grote stoet auto's met vlaggen, enthousiaste partijaanhangers en politici een overwinningsoptocht over een groot deel van Curaçao.

- 1p 23 Het houden van een overwinningsoptocht door de winnende partij is een onderdeel van de politieke..... op Curaçao.
→ Welk woord behoort er op de stippellijn te staan?

.....

- 1p **24** Op Curaçao hebben we het politiek systeem van de constitutionele monarchie met een parlementair stelsel.
De macht in dit systeem behoort bij
- A de gouverneur.
 - B de koning.
 - C de minister-president.
 - D het parlement.
- 1p **25** Geef een reden waarom het mogelijk is dat de regering de beslissing kan nemen om verkiezingen te houden vóórdát de regeerperiode van 4 jaar om is.

.....

.....

- 1p 26 Juan San Pedro die taxichauffeur is, vindt de nieuwe wet niet acceptabel. Hij wil de regering zo snel mogelijk duidelijk maken dat de nieuwe wet niet door kan gaan.
Op welke manier kan hij invloed uitoefenen om de nieuwe wet tegen te houden?
- A een politieke partij oprichten
 - B een protest indienen bij de regering
 - C elke dag zijn mening geven in praatprogramma's
 - D samen met andere taxichauffeurs een pressiegroep oprichten

- 1p 27 Bekijk onderstaande afbeelding.

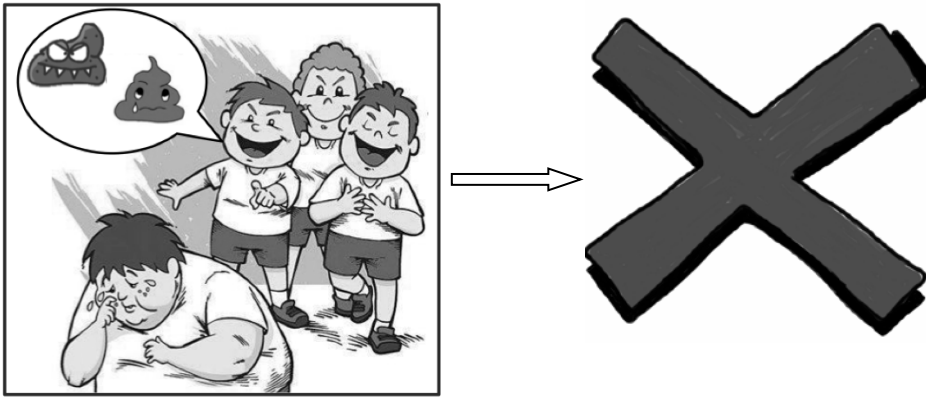

Actiegroep Ariba Kòrsou wil dat de overheid meer geld beschikbaar stelt voor het nationaal voetbalteam. Ariba Kòrsou heeft verschillende manieren om de overheid dit te laten weten.

Voor welke manier heeft actiegroep Ariba Kòrsou gekozen als je kijkt naar bovenstaande bron?

- A De media gebruiken om de aandacht van investeerders te krijgen.
- B De ministers individueel benaderen om een bijdrage te vragen.
- C Lid worden van een politieke partij of pressiegroep.
- D Protesteren tegen de regering en de bevolking.

1p 28 Bekijk onderstaande afbeelding.

Juffrouw Anita zegt: “Onze school heeft verschillende schoolregels. Iedereen krijgt de schoolregels aan het begin van het schooljaar te horen. De schoolregels staan ook afgebeeld op posters die overal op school hangen.”

→ Welke schoolregel staat hierboven afgebeeld?

.....
.....

Clarence zit op het VSBO. Zijn ouders vinden dat de directie onvoldoende informatie geeft over gebeurtenissen in de school. Verder vinden ze dat ouders meer invloed moeten krijgen in zaken die belangrijk zijn voor de leerlingen en de school.

1p 29 Noem een manier waarop ouders meer invloed kunnen krijgen in de school.

.....
.....

Farah krijgt in haar werk vaak te maken met persoonlijke informatie over verschillende klanten. Haar klanten weten dat zij vrijuit met Farah kunnen spreken. Farah heeft namelijk een plicht waar ze zich aan moet houden.

1p 30 Welke plicht van Farah's beroep wordt in de bovenstaande bron bedoeld?

.....

1p 31 Bekijk onderstaande afbeelding.

“Niet vragen, niet vertellen”, afgekort DADT (Don't ask, don't tell). Dit was het beleid van het Amerikaanse leger ten opzichte van homoseksuelen, lesbische en biseksuele soldaten. Ze mochten in het leger, op voorwaarde dat ze hun seksuele geaardheid verborgen zouden houden voor hun collega's. Deden ze dat niet, dan moesten ze uit het leger.

Met welk grondrecht kwam bovenstaand beleid van het Amerikaanse leger in conflict?

Met het recht op

- A persoonlijke vrijheid.
- B vrijheid van vereniging.
- C vrije keuze van arbeid.

Massamedia

1p 32 In dagblad Anonimo staat veel politiek nieuws. De redactie heeft veel aandacht voor achtergrondinformatie en ruimte voor opinie en commentaar. Het dagblad richt zich vooral op hoogopgeleide mensen. Wat voor soort krant is dagblad Anonimo?

- A een familiekrant
- B een kwaliteitskrant
- C een populaire krant
- D een roddelkrant

1p 33 Nieuws is objectief als

- A het afhankelijk is van de mening van de lezer.
- B het onafhankelijk is van de mening van de redactie.
- C het de mening van de redactie weergeeft.
- D het de mening van minstens 1 persoon weergeeft.

- 1p **34** Steeds meer mensen maken gebruik van een smartwatch. Deze digitale horloges kunnen naast de gebruikelijke tijdsinformatie ook andere informatie geven aan de gebruiker.

Welk voordeel heeft het gebruik van de smartwatch als massamedium?

- A Mensen hebben geen privacy.
- B Mensen hoeven het niet op te laden.
- C Mensen krijgen snel informatie.

- 1p **35** Niet alle foto's zullen door redacties geselecteerd worden om te publiceren.
→ Noem een punt waarmee de redactie rekening houdt bij het wel of niet plaatsen van een foto in de krant.

.....

.....

.....dit recht is belangrijk voor het functioneren van de media en de democratie. Het zorgt ervoor dat burgers via de media goed geïnformeerd blijven in de maatschappij. Zo kunnen zij de regering beter controleren.

- 1p **36** Sin Singh heeft het in bovenstaande bron over een belangrijk grondrecht.
→ Over welk grondrecht heeft hij het?

.....

.....

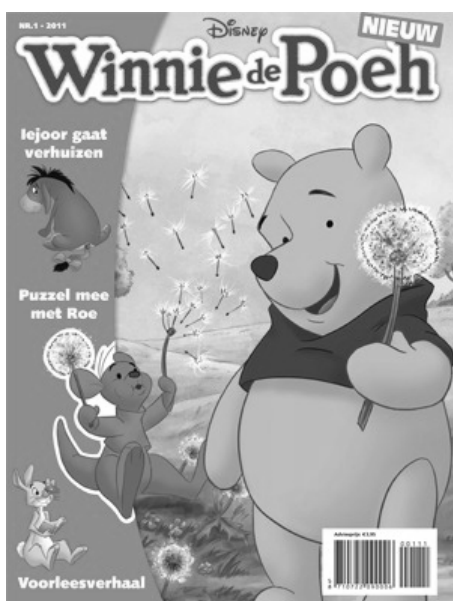
1p 37 Bekijk onderstaande afbeelding.

Hoe zie je in de afbeelding dat er reclame is gemaakt?

.....

.....

In dit tijdschrift van Disney staan kleurplaten, leuke verhalen en puzzeltjes. Elke maand komen er andere populaire Disney vriendjes op bezoek, zoals Simba, Bambi of Sneeuwwitje.

1p 38 Voor welke doelgroep is dit tijdschrift bestemd?

.....

De Pride Foundation op Sint Maarten is één van de organisaties die zich inzet voor het behoud van het natuurlijk milieu op Sint Maarten. Bovenstaande folder geeft informatie aan het volk over het natuurlijk milieu en het behoud hiervan.

- 1p 39 Noem een andere manier waarop de Pride Foundation informatie aan het volk kan overbrengen.

.....

.....

De oudste vorm van massamedia is de gedrukte media. Elk land heeft meerdere kranten die ervoor zorgen dat het 'nieuws' de lezers bereikt. Er zijn kwaliteitskranten en populaire kranten. Populaire kranten hebben een brede doelgroep.

2p **40** Noem twee kenmerken van een populaire krant.

1

2

Angel begrijpt niet waarom de kranten vaak negatieve artikelen over ouderen schrijven. Kranten doen volgens Angel net alsof ouderen alleen maar een last zijn voor de samenleving. "Niet mijn grootmoeder", zegt ze. "Ik leer elke dag een heleboel van mijn oma."

1p **41** Als kranten vaak negatieve artikelen schrijven over een bepaalde groep kunnen zij zorgen voor het ontstaan van

- A normen.
- B oordelen.
- C stereotypen.
- D waarden.

President Kim Jong-un van Noord-Korea is elke dag op de nationale televisie te zien. Elke dag worden er programma's uitgezonden over de macht van het leger en hoe geweldig het is.

- 1p 42 Hoe wordt deze manier om informatie aan de kijkers te geven genoemd?
- A agendatheorie
 - B injectienaaldtheorie
 - C propagandatheorie
 - D theorie van de selectieve perceptie

- 1p 43 Media spelen een belangrijke rol bij de beeldvorming van mensen.
→ Welk vooroordeel willen de media in bovenstaande bron uit de samenleving laten verdwijnen?

.....

.....

- 1p 44 De laatste tijd zien we de opkomst van televisiezenders voor specifieke doelgroepen. Televisiezender CNN richt zich op een specifieke doelgroep. Op welke doelgroep richt de zender CNN zich?
- A op film liefhebbers
 - B op muziek liefhebbers
 - C op nieuws liefhebbers
 - D op sport liefhebbers

Meningsvraag

De overheid moet boetes geven aan bedrijven die leerplichtige kinderen laten werken terwijl ze op school behoren te zijn.

- 2p 45 Omcirkel in de onderstaande zin je keuze en maak de zin af.

Ik ben het hiermee **eens / niet eens**, omdat

.....
.....

Leerlingen in het derde jaar van het VSBO moeten verplicht een jaar vrijwilligerswerk doen in de sector die zij hebben gekozen, bijvoorbeeld eten rondbrengen in een bejaardentehuis of meehelpen in een restaurant of kantoor.

- 2p 46 Omcirkel in de onderstaande zin je keuze en maak de zin af.

Ik ben het hiermee **eens / niet eens**, omdat

.....
.....